

RECORREGUTS

UN SEGLE BREU: COL·LECCIÓ MACBA

SALA 10

Mentre les polítiques de la identitat continuaven influïnt l'art a principis de la dècada dels noranta, quan encara es negociava el llegat del minimalisme i la seva tendència a defugir tot el que fos personal, els artistes van començar a treballar amb escenografies i instal·lacions a gran escala d'una manera que, malgrat les referències al minimalisme, explorava temàtiques d'un alt contingut personal o polític. Les al·lusions al cos sovint s'expressaven a través de la seva absència, o mitjançant atrezzo, pròtesis i accessoris que servien per modificar-lo, o mitjançant mobles o altres objectes que podien substituir-ne una part o el cos sencer.

Sota aquestes pràctiques batejava una nova consciència de la història en acostar-se la fi del segle i del mil·lenni. Es tractava d'un sentiment marcat per la consciència de la violència que havia dominat la història del segle XX, intensificat després de la caiguda del mur de Berlín el 1989 i l'inici de l'era postcomunista i, de la mateixa manera, un temps marcat pels debats entorn del postcolonialisme.

Recorregut per MACBA_Webmaster **Etiquetes** #ColeccióMACBA

CONTINGUTS

Jean-Michel Basquiat. 'Self Portrait' 1986

UN SEGLE BREU: COL·LECCIÓ MACBA

Les sales següents aborden la Guerra Civil espanyola com una guerra també d'imatges i propaganda, així com l'aparició, després del conflicte, d'una nova generació d'artistes que n'explorava les seqüeles i les tensions de la dictadura mitjançant llenguatges divergents d'abstracció.

Les revolucions socials i polítiques que es van produir en l'àmbit internacional a la dècada de 1960 ocupen l'espai central del museu, amb obres d'artistes com Erró, Richard Hamilton, Herminio Molero, Ronald Nameth, Claes Oldenburg o Zush, entre d'altres. El pacifisme, el feminisme, el hippisme i altres moviments socials que preconitzaven una manera de viure diferent van tenir la seva expressió artística en l'art pop i la psicodèlia. Mentre que l'art pop manifestava l'entusiasme pel present i es recreava en la quotidianitat i l'espectacle, la psicodèlia mostrava el seu rebuig de la realitat i proposava fugir-ne modificant-ne la percepció. Avançada la dècada, l'acid pop o schoker pop va visibilitzar un viratge que qüestionava els valors morals del consum i, mitjançant una mirada cínica i crítica, feia evident el seu deteriorament.

L'impacte del feminisme des dels anys setanta i la política d'identitat a partir dels vuitanta s'explica mitjançant obres fonamentals com *Inflammatory Essays* (Assaigs inflamatoris), de Jenny Holzer, i *King Zulu* (Rei zulú) i *Self Portrait* (Autoretrat), quadres icònics de Jean-Michel Basquiat de 1986. Els anys noranta es presenten com un temps d'estudi dels temes de la memòria i els vestigis a través del cos absent, amb imponents obres escultòriques o instal·lacions d'artistes com Christian Boltanski.

Les últimes sales ens tornen al present amb els reptes de la humanitat a l'era de la globalització, el sistema capitalista, les relacions de poder desiguals i com els artistes han tractat els problemes de l'economia global. Alguns exemples són la sèrie *Connexions globals* (2007) de David Goldblatt, que aborda les diverses activitats del port i l'aeroport de Barcelona, i *Mar Negro* (Mar negra) (2013) de Carlos Aires, una peça elaborada amb fustes provinents de restes d'embarcacions il·legals de migrants.

Històries de la ciutat, del seu passat i el present, s'entrellacen, per tant, amb els desenvolupaments significatius de la història de l'art modern i contemporani. Al costat de les obres més destacades, aquesta nova presentació de la Col·lecció MACBA en mostra d'altres de menys conegudes. D'aquesta manera posa de manifest la singularitat de la col·lecció en conjunt i facilita una visió crítica i no hegemònica de l'art modern i del projecte de modernitat. Amb el temps i en diferents moments, es duen a terme modificacions de major o menor abast en les obres exposades, que canvien per tal d'oferir una presentació més dinàmica i plural.

UN SEGLE BREU: COL·LECCIÓ MACBA

La presentació està pensada per explicar la història de l'art modern i contemporani a través de les perspectives particulars, polítiques i temes que la Col·lecció MACBA va desenvolupar des del seu començament. A més, aquesta història es presenta específicament des de la perspectiva de Barcelona, de manera que dates com el 1929 i els episodis que es mostren a continuació tenen la seva arrel a la ciutat.

Col·lecció MACBA

Col·lecció MACBA. Una selecció

COL-LECCIÓ MACBA. UNA SELECCIÓ

La publicació Col·lecció MACBA. Una selecció recull 193 obres destacades dels fons de la col·lecció del museu. La Col·lecció MACBA, configurada pels diversos directors i equips curatorials i caracteritzada per una clara vocació internacional, reuneix obres i documents especialitzats que van des de mitjans del segle XX fins a l'actualitat. El llibre inclou també una detallada cronologia de la gènesi del museu, del creixement de la seva col·lecció i de les presentacions que se n'han fet així com de les activitats relacionades.

Compra el llibre [Accedeix a la botiga de Laie on-line.](#)

Juan Muñoz "The Nature of Visual Illusion", 1994-1997

THE NATURE OF VISUAL ILLUSION

A principi dels anys noranta, Juan Muñoz va començar a produir instal·lacions escultòriques figuratives de caràcter narratiu i amb múltiples referències a la història de la cultura d'Occident que han suposat una renovació en el llenguatge de l'escultura contemporània. Muñoz situa figures humanes inquietants, titelles i saltamartins, aquests ninots de base esfèrica que sempre tornen a la seva posició vertical, en entorns inesperats. Són entorns com espais oberts amb baranes i balcons cecs que no porten enlloc, o ambients tancats concebuts com escenaris, amb terres que creen un cert il·lusionisme òptic al públic que hi camina. Els rostres de les seves figures, que es presenten en grup o solitàries i lleugerament inferiors a la mida real, sovint somriuen i mostren trets orientals. Exhibeixen un estranyament, un silenci solitari i una rara comunicació que són referències directes al món contemporani. The Nature of Visual Illusion comparteix tots els trets propis del llenguatge escultòric de Juan Muñoz.

L'obra consisteix en un grup de figures humanes de trets orientals que somriuen d'una manera inquietant. Tres formen un semicercle i una quarta, solitària, està situada a distància. Aquest grup humà es presenta davant d'un teló i al damunt d'un terra emmirallant que reflecteix les figures. El conjunt, que convoca un silenci estrany i màgic, convida l'espectador a relacionar-s'hi i l'interpel·la directament perquè passi a formar-ne part. Les figures, com és habitual en les obres de Muñoz, són monocromes, d'un color gris plom. Tot i el seu gest humà, tot i el somriure, la seva manca de particularització i absència d'individualitat, així com el fet que semblen mirar dins seu i no l'espectador, són aspectes que incomoden i alhora les converteixen en universals. Muñoz opta per la provocació, per crear enigma i ironia, sorpresa i diàleg. La teatralitat i l'il·lusionisme, la narrativitat, l'estranyesa i la incomunicació de les seves figures no deixen indiferent l'observador.

1994-1997 Instal·lació

Les figures, com és habitual en les obres de Muñoz, són monocromes, d'un color gris plom. Tot i el seu gest humà, tot i el somriure, la seva manca de particularització i absència d'individualitat, així com el fet que semblen mirar dins seu i no l'espectador, són aspectes que incomoden i alhora les converteixen en universals. Muñoz opta per la provocació, per crear enigma i ironia, sorpresa i diàleg. La teatralitat i l'il·lusionisme, la narrativitat, l'estranyesa i la incomunicació de les seves figures no deixen indiferent l'observador.

Christian Boltanski "Réserve de Suisses morts", 1991

RÉSERVE DE SUISSES MORTS

Aquesta escultura es compon de caixes de metall, com a arxivadors vells i apilats que formen un passadís estret amb llums d'oficina en la part alta. Cada caixa té una fotografia d'un home o una dona, recuperada per l'artista d'obituaris dels diaris suïssos. Boltanski ha creat amb freqüència estructures d'elements repetits, gairebé idèntics, per suggerir un arxiu gairebé infinit dels morts. L'escultura evoca les burocràcies mundanes de la mortalitat, el contrast entre l'institucional i el personal, entre la memòria i l'oblit. En paraules de Boltanski: «No hi ha res més normal que una persona suïssa... Per això, tots aquests morts són, senzillament, encara més aterridors. Són nosaltres».

«La mort, evidentment, sempre ha estat una de les grans qüestions humanes i un tema de reflexió per als artistes. És estrany morir, sobretot si la persona, com és el meu cas, no té una fe religiosa. A les societats tradicionals, la mort era una mica menys emblemàtica perquè la idea de progrés no tenia el mateix pes i la supervivència de la família o del grup era més important. El que m'interessa i el que he intentat tractar és el que jo anomeno "petita memòria". És allò que ens diferencia d'algú altre. La gran memòria? La trobem als llibres d'història, però els bocins d'informació que cadascú de nosaltres ha anat acumulant són el que ens fa ser allò que som. Sé que estic immers en una lluita. Algú va dir: "avui en dia morim dues vegades: primer a l'hora de morir i després quan ningú ja no ens reconeix en una fotografia". Sovint faig llistes de noms (Suisses morts, ouvriers d'une usine du nord de l'Angleterre au XIXème siècle, artistes ayant participé à la Biennale de Venise..., etc.) perquè tinc la impressió que escriure o pronunciar el nom d'una persona li dona vida per uns instants. Si algú els anomena, es reconeix la seva existència individual.»

Christian Boltanski, 1996

1991 Instal·lació

«No hi ha res més normal que una persona suïssa... Per això, tots aquests morts són, senzillament, encara més aterridors. Són nosaltres.» Christian Boltanski, 1996

PROYECTO NIÁGARA I (JOTA BE Y ERRE O)

Niágara és una de les sèries més ambicioses de l'artista i amb més significat dins la seva trajectòria. Consisteix en una sèrie de composicions de símbols i elements diversos, disposats com un mosaic en forma de quadrícula i amb un llenguatge pròxim al pop. Amb un significat autobiogràfic, juga amb la universalitat de símbols com el tarot, els signes del zodíac o el dibuix de les fulles d'una rosa, i la dimensió privada d'algunes imatges. La sèrie parla de la vida de l'artista, la seva infància, la relació amb la seva família i la malaltia que el va marcar sempre, el desordre bipolar. Per a l'artista suposava una crònica completa de la seva vida.

El títol és un homenatge a la pel·lícula protagonitzada per Marilyn Monroe, Niágara (1954), un prototipus de bellesa femenina que l'artista sempre va admirar. Obregón es va informar en llibres de botànica sobre les roses silvestres que havien florit el mes del seu naixement i va reproduir la paraula rosa en anglès, xinès, japonès, rus, àrab i hebreu. Va buscar parelles de personatges significatius a la seva vida i va seleccionar marques de productes comercials com perfums, aliments i d'altres per reproduir-ne els logos. Tot aquest material el va anar situant en una retícula o estructura de vuit caselles i dos nivells. Són les seves Niágaras, una conversa simbòlica entre diferents personatges o una trobada imaginària entre els àmbits públic i privat de l'artista. «A Niágara pretenc retratar alguns fantasmes de la vida estrictament personal i altres de la cultura massiva, barrejats i tots al mateix nivell, sense categories», explicava Obregón.

La Niágara que forma part de la Col·lecció MACBA conté setze formes traçades en color negre damunt d'un fons blanc, dividides per una línia: l'espai superior representa el cel i l'inferior la terra. Hi ha formes orgàniques com pètals de rosa i també signes aràbics. Les figures humanes corresponen a les siluetes de Jorge Luis Borges i el mateix artista, que es miren en diàleg des d'un extrem a l'altre de la composició, al costat de les lletres de les seves inicials. Es tracta d'un relat visual fragmentat i xifrat que posa en joc l'entorn afectiu de l'artista: una trobada de diverses figures del seu imaginari personal.

1993 Instal·lació

Amb un significat autobiogràfic, juga amb la universalitat de símbols com el tarot, els signes del zodíac o el dibuix de les fulles d'una rosa, i la dimensió privada d'algunes imatges. La sèrie parla de la vida de l'artista, la seva infància, la relació amb la seva família i la malaltia que el va marcar sempre, el desordre bipolar. Per a l'artista suposava una crònica completa de la seva vida.